

BỆNH VIỆN NỘI TIẾT TRUNG ƯƠNG

DÂY THÌ SỚM

CHẨN ĐOÁN VÀ ĐIỀU TRỊ

TS.BS VŨ THỊ HIỀN TRINH

NỘI DUNG

- KHÁI NIỆM DT VÀ DTS
- CÁC YẾU TỐ ẢNH HƯỞNG
- LS VÀ CLS
- CHẨN ĐOÁN
- ĐIỀU TRỊ VÀ THEO DÕI

DẬY THÌ

Là một giai đoạn với sự chuyển từ không hoạt động sinh dục sang trưởng thành về sinh dục và sinh sản

Sinh lý, hormone, tâm lý chuyển từ thiếu nhi thành người lớn, thay đổi thể chất để đạt được chức năng sinh sản

Tác động của nhiều cơ chế: gen, chủng tộc, môi trường, kinh tế và tái hoạt động của trục HPG

Đòi hỏi nhịp tiết GnRH $\rightarrow$ FSH, LH

Tuổi DT:

DẤU HIỆU DẬY THÌ

*Đặc tính SD
thứ phát*

- Thelarche
- Gonadarche
- Adrenarche

*Đột phá tăng
trưởng*

- Nữ: hành kinh
- Nam: tinh trùng trong nước tiểu

Nữ

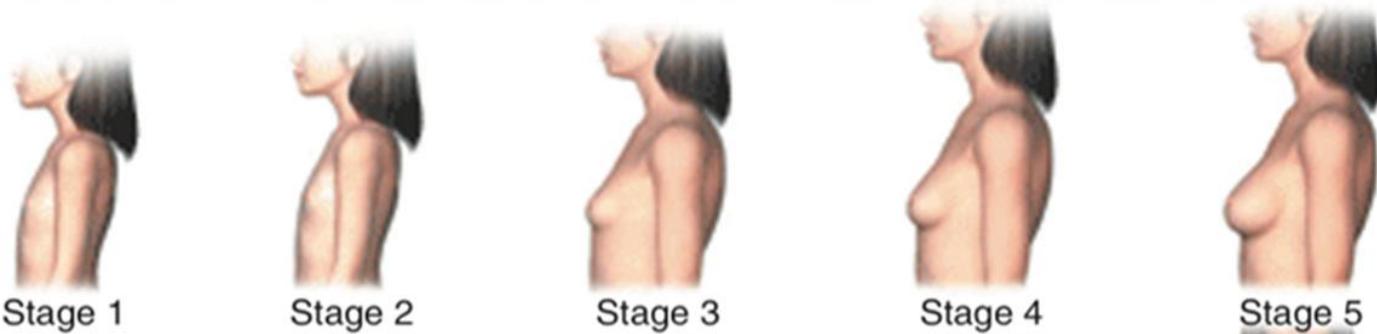
- Vú tanner 2
- Tăng trưởng chiều cao
- Lông mu
- Tăng phân bố mỡ vùng hông
- Dày và acid hóa pH âm đạo

Nam

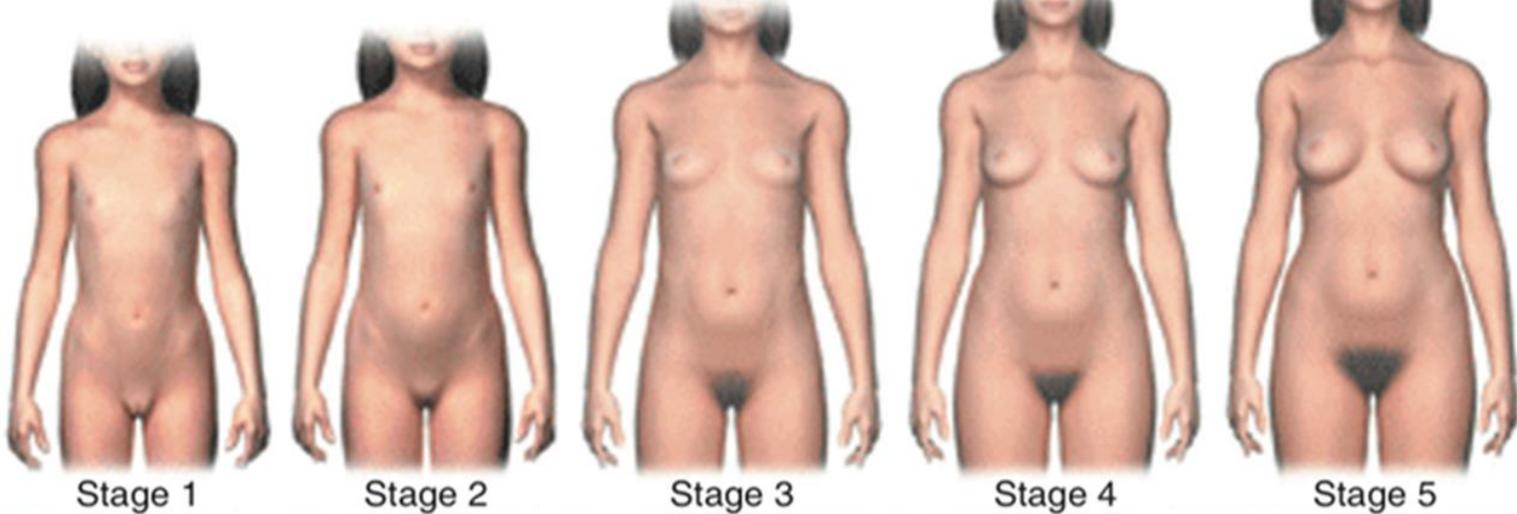
- Phát triển tinh hoàn, dương vật
- Thay đổi giọng nói
- Xuất hiện râu, lông mu
- Tăng khối lượng cơ

Breast development and pubic hair

Breast

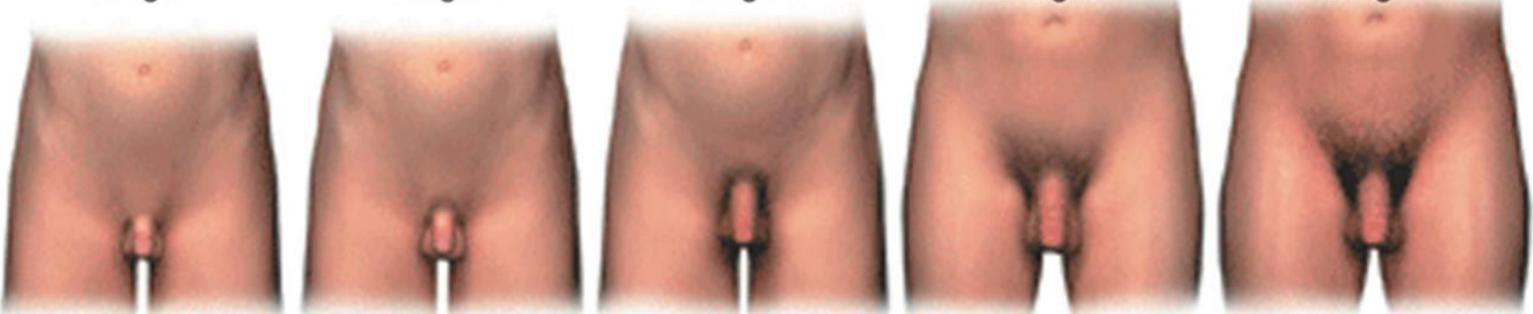
Pubic hair

A

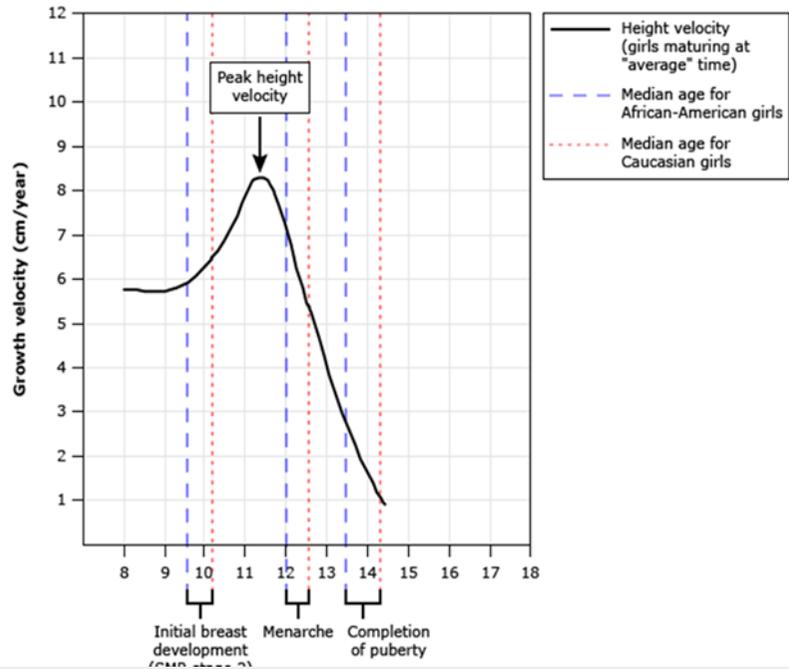
Genital development and pubic hair

Stage 1   Stage 2   Stage 3   Stage 4   Stage 5

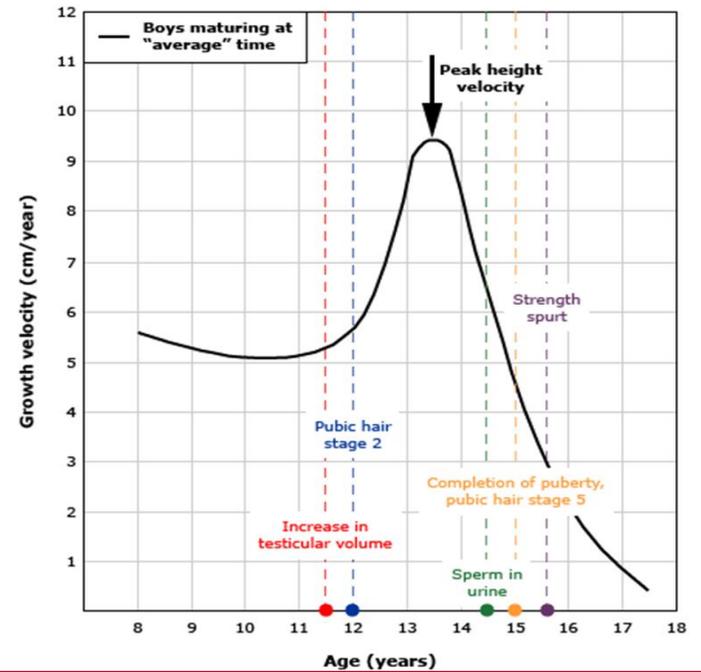

B

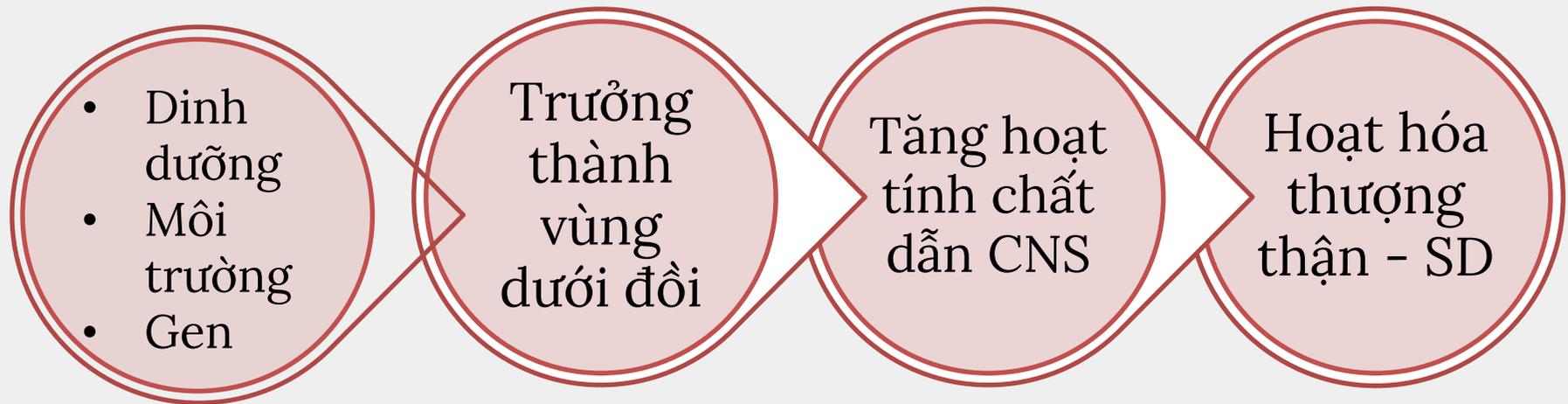
Sequence of puberty in girls

Sequence of puberty in boys

YẾU TỐ KHỞI PHÁT DẬY THÌ

DẬY THÌ SỚM

- Là sự xuất hiện sớm và tiến triển nhanh của DT
- Lứa tuổi thay đổi

Xuất hiện sớm các đặc tính SD thứ phát

- Nữ: vú Tanner 2 trước 8 tuổi hoặc HK trước 9 tuổi
- Nam: tinh hoàn > 3 ml

- Xuất hiện các đặc tính SD thứ phát trước 8 tuổi (nữ) và 9 tuổi (nam)
- Hoặc < 2 - 2,5 SD so với tuổi DT trung bình của quần thể

- Ảnh hưởng
trong bào thai
- Môi trường

Chế độ ăn
và dinh
dưỡng

Di cư

DẬY
THÌ
SỚM

PHÂN LOẠI

DTS trung ương (DTS hoàn toàn/DTS phụ thuộc GnRH/
central precocious puberty-CPP)

DTS ngoại biên (DTS không hoàn toàn/không phụ thuộc
GnRH/peripheral precocious-PPP)

Biến thể của DTS (vú to sớm đơn
độc, HK sớm đơn độc, lông mu sớm
đơn độc/ DTS tiến triển chậm)

DTS TRUNG ƯƠNG

Do hoạt hóa sớm trục HPG

- Nữ > nam
- Nữ: 90% tự phát
- Nam: 50-70% có căn nguyên

Nguyên nhân

- Tự phát
- Tổn thương CNS bẩm sinh/mắc phải
- Đột biến gen
- Phơi nhiễm với androgen kéo dài

DTS NGOẠI BIÊN

- Không phụ thuộc GnRH
- Không đạt DT hoàn toàn và khả năng sinh sản

Nguyên nhân

- Bài tiết steroid không thích hợp của tuyến SD-TT
- HC McCune – Albright
- U bài tiết estrogen
- Suy giáp
- Phơi nhiễm hormone ngoại sinh

ẢNH HƯỞNG

Phát triển
tâm lý SD
sớm

Ảnh hưởng
phát triển
chiều cao

Tăng nguy
cơ K vú

LÂM SÀNG VÀ XN

Lâm sàng

- Tuổi
- Các đặc tính SDTP
- Tốc độ tăng trưởng
- Các dấu hiệu CNS

Xét nghiệm

- Nữ: Siêu âm tử cung
- Nam: tăng kích thước tinh hoàn
- Tuổi xương
- MRI sọ não

Sinh hóa máu

- LH (buổi sáng)
LH < 0,2 mU/ml
→ loại trừ (Sp 90,5%; Se 100%)
LH > 0,6 mU/ml
→ CPP (Sp 92-100%)
- Test kích thích GnRH

- FSH
- Nữ: estrogen
- Nam: testosterone
- TSH
- hCG (hCG)

Test kích thích GnRH

Chỉ định

- Có dấu hiệu DTS nhưng LH < 0,3 mU/ml

Tiến hành

- GnRHa
(diphereline/leuproli
de)
Liều: 100µg hoặc
2,5µg/kg; tiêm dưới
da
- Xn máu: LH, FSH ở
thời điểm 0 và 30ph

Nhận định

- LH > 4-5 mU/mL → CPP chính xác > 90%)
- LH > 6,9 mU/ml → CPP (Sp 100%, Se 92%)

ĐIỀU TRỊ

Mục tiêu

CHỈ ĐỊNH

CPP tự phát hoặc

có tổn thương

CNS với các đặc

điểm

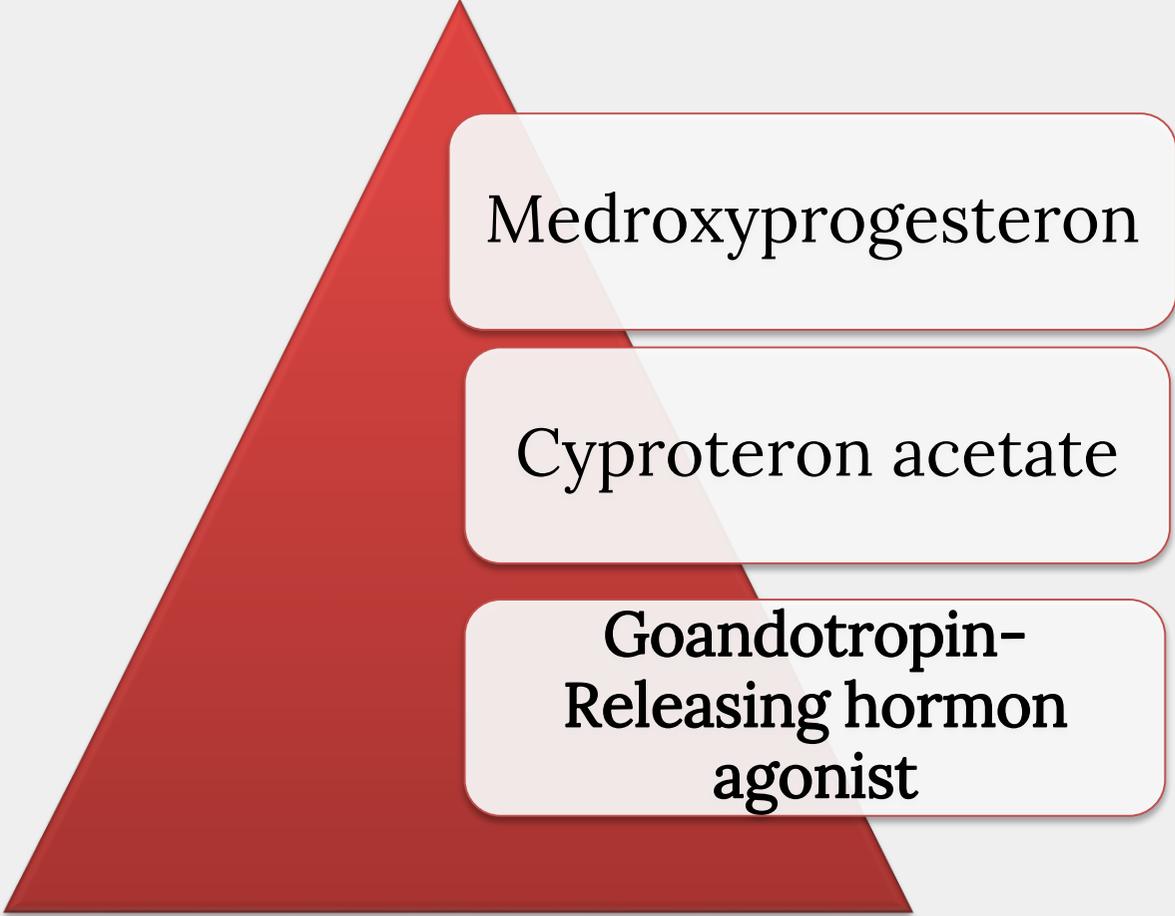
- Đặc tính SD phát triển nhanh 6-12ms, tuổi xương > 2,5 SD

- Trai: Te > 2,5 nmol/L (<8 tuổi)
- Gái: E > 36 pmol/L hoặc HK < 9 tuổi

- Không cao lên sau 6ms theo dõi

- Ảnh hưởng bất lợi đến tâm lý

THUỐC ĐIỀU TRỊ

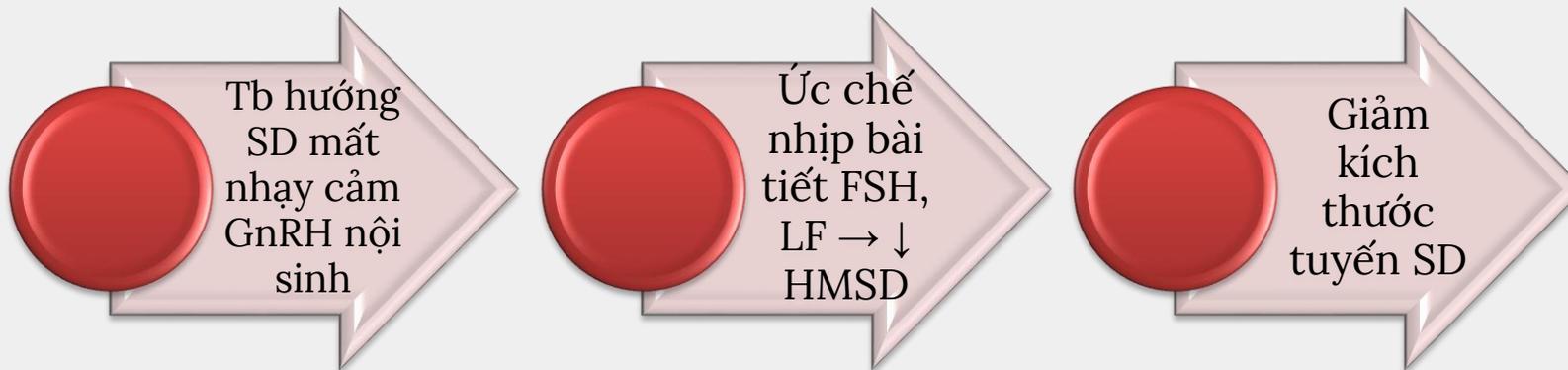

Medroxyprogesteron

Cyproteron acetate

Goandotropin-
Releasing hormon
agonist

Cơ chế tác dụng

Ngừng
tiến
triển
dậy thì

Một số GnRHa được sử dụng

Hoạt chất	Hoạt tính	Đường dùng	Liều	Chế phẩm
Tryptoreline	35	SQ	20- 40mg/kg/d	Triptodur 6- monthly
		IM	60mg/kg/m	
Leuprolide	20	SQ	20- 50mg/kg/d	Lupron depot 3mo
		IM	140- 300mg/kg/m	
Histrelin		implant	50mg	Supprelin LA, 2ys

Theo dõi điều trị

Lâm sàng:

thoái triển
các đặc tính
SDTP

- Giảm tốc
độ tăng
trưởng

- Đo tuổi
xương hằng
năm

Xét nghiệm:

Estradiol <18
pmol/l (sau 2-
4ws)

Testosteron <
0,7 nmol/l (sau
6ws)

LH 1-3 tháng

LH < 4 U/l
(sau 1h) hoặc
< 6,6 U/L
sau 2h

Theo dõi điều trị

Ngưng điều trị

- Nữ: tuổi xương 12,5
- Nam: tuổi xương 13
- Tuyến SD thoát ức chế sau ngừng thuốc

Phối hợp thuốc

- GH nếu tăng trưởng < 4cm/y
- Giáo dục giới tính và tâm lý

KẾT LUẬN

- DTS ngày càng phổ biến, đặc biệt ở trẻ gái, làm chậm phát triển chiều cao, tăng nguy cơ xâm hại
- Chẩn đoán:
  - + lâm sàng (nữ: vú tanner 2, nam: tinh hoàn > 4 ml)
  - + Xn: LH sáng và test kích thích GnRH là có độ nhạy và đặc hiệu cao
- Điều trị theo nguyên nhân (trước 6 tuổi) cải thiện tăng trưởng chiều cao và DT đúng tuổi

Thanks for your attentions!

